

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

2 april 1998

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Jacques Laverge en Stefaan Platteau –

**betreffende de organisatie van de internationale samenwerking van Vlaanderen
met de ontwikkelingslanden**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Door de jongste staatshervorming hebben de deelstaten volwaardige bevoegdheid verworven inzake internationale samenwerking in alle domeinen waarvoor ze intern bevoegd zijn, zoals onderwijs, cultuur, vorming, economische ontwikkeling en leefmilieu. Anderzijds heeft dezelfde staatshervorming bepaald dat de internationale samenwerking met ontwikkelingslanden, de ontwikkelingssamenwerking, een federale bevoegdheid blijft.

Tot voor kort interpreteerde de Vlaamse regering haar bevoegdheid inzake ontwikkelingssamenwerking eerder beperkt en werd het Vlaamse beleid gekenmerkt door het aaneenrijgen van een aantal losse initiatieven afhankelijk van specifieke prioriteiten. Met het beleidsplan dat door de regering einde 1997 werd gepresenteerd, wordt de optie genomen om ontwikkelingssamenwerking tot een volwaardige Vlaamse beleidsprioriteit uit te bouwen, binnen het bestaande constitutionele kader, de eigen bevoegdheden en budgettaire mogelijkheden.

Met het oog op de volgende legislatuur en de verdere staatshervorming wordt zowel door de Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken als door de Vlaamse regering geopteerd voor zeer ruime bevoegdheden inzake ontwikkelingssamenwerking op het deelstaatniveau.

Het is bijgevolg absoluut noodzakelijk dat het Vlaams Parlement zowel inhoudelijk als organisatorisch een stevige basis legt voor een Vlaams beleid inzake ontwikkelingssamenwerking. Daarbij moeten de bestaande activiteiten en instrumenten en met name de VVOB grondig worden geëvalueerd en moeten voor de toekomst klare doelstellingen met scherp afgelijnde prioriteiten en een gedegen structurele onderbouw worden vastgelegd, bij voorkeur decretaal.

Daar op het federale niveau momenteel aan een grondige herstructurering wordt gewerkt van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, waarbij langetermijnopties en structuren worden vastgelegd, mag van de Vlaamse regering verwacht worden dat zij voldoende waakzaamheid aan de dag legt opdat de federale besluitvorming geen hypothek legt op een toekomstig volwaardig Vlaams beleid inzake ontwikkelingssamenwerking.

1. De Vlaamse regering heeft met het beleidsplan "Vlaanderen-Europa 2002. Vlaanderen in de wereld. Samenwerken in verantwoordelijkheid en solidariteit voor een duurzame ontwikkeling" de optie genomen om ontwikkelingssamenwerking uitdrukkelijk als een volwaardig onderdeel van het Vlaamse buitenlandse beleid uit te bouwen.

In de huidige constitutionele context zal de Vlaamse regering binnen haar eigen bevoegdheden en budgettaire beperkingen acties inzake ontwikkelingssamenwerking uitwerken die complementair, niet-tegengesteld en niet-concurrentieel zijn ten opzichte van het federale beleid.

Daarbij zullen de twee bestaande pijlers versterkt worden zodat de Administratie Buitenlands Beleid als centrale beleidscel kan optreden ter voorbereiding en uitvoering van het beleid enerzijds en de VVOB als technisch uitvoeringsorgaan anderzijds. Gezien de structurele sprong voorwaarts van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, zeker indien bevoegdheden zouden worden geregionaliseerd moet, met name voor de VVOB, worden onderzocht of dit instrument dat in 1982 door de toenmalige ministe van Onderwijs (de heer Daniel Coens) voor een specifieke ontwikkelingstaak werd gecreëerd, structureel geschikt is om de nieuwe veel ruimere taakstelling efficiënt en democratisch transparant te vervullen. De VVOB heeft momenteel een VZW-structuur met een raad van bestuur, bestaande uit vertegenwoordigers van onder meer de Vlaamse regering, de fracties in het Vlaams Parlement, de onderwijswereld, de Vlaamse administratie, de federale administratie en de ontwikkelingssector. Gegeven de uitgebreide taakstelling en het opzet van de Vlaamse regering om de VVOB te versterken als technisch uitvoeringsagentschap voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, moet men zich ernstig vragen stellen niet alleen over de VZW-structuur, maar tevens over de financiering, die voor een groot deel via de federale overheid (ABOS) verloopt en over de zeer brede samenstelling van de algemene vergadering en de raad van bestuur, die tot paralleldemocratie leidt.

2. Het beleidsplan nodigt de Vlaamse ontwikkelingssector – NGO's, VLIR, KMO's, sociale partners – uit om mee te werken aan een eigen Vlaamse ontwikkelingsvisie en een toekomstig volwaardig Vlaams ontwikkelingsbeleid.

Deze dialoog van de Vlaamse regering met de NGO's, de sociale partners en de Vlaamse universiteiten is ongetwijfeld nuttig, maar houdt tevens het

risico in dat politieke beleidsopties worden omgebogen afhankelijk van de prioriteiten en de belangen van de sector. In ieder geval moet die dialoog kaderen binnen het beleid zoals dat door het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering wordt uitgetekend en moeten de politiek verantwoordelijken over de nodige instrumenten beschikken om de resultaten van de dialoog aan het algemeen belang te toetsen.

Indien het belangrijk is dat in Vlaanderen grondig nagedacht wordt over de doelstellingen en instrumenten van ontwikkelingssamenwerking, moet dat in de eerste plaats gebeuren in het forum dat hiervoor democratisch gelegitimeerd is, met name het Vlaams Parlement. De dialoog met de sector kan daarbij als ondersteuning worden gebruikt, maar het kan niet zo zijn dat de Vlaamse regering zich voor de uittekening van een nieuw beleid inzake ontwikkelingssamenwerking in hoofdzaak laat leiden door de prioriteiten van de ontwikkelingssector, die niet alleen door nobele externe doelstellingen, maar ook door de interne doelstellingen van haar organisaties worden bepaald.

3. In de Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken werd bij de bespreking van Hoofdstuk III.4 9. van de "Discussienota voor een verdere staatshervorming" volgend voorstel van krachtlijn bij meerderheid aangenomen :

"Aangezien de ontwikkelingssamenwerking betrekking heeft op domeinen die hoofdzakelijk bij de deelstaten berusten, worden, binnen het bestaande kader inzake het buitenlandse politieke beleid van België, de ontwikkelingssamenwerking en de overeenstemmende middelen toegewezen aan de deelstaten. Zij staan in voor de conceptie en uitvoering van dit beleid. Samenwerkingsakkoorden kunnen afgesloten worden wanneer de federale overheid en de deelstaten in hun exclusieve bevoegdheidsdomeinen optreden. Via samenwerkingsakkoorden kunnen bovendien gezamenlijke initiatieven ontwikkeld worden."

Deze krachtlijn wordt door de Vlaamse regering ten volle onderschreven, zoals blijkt uit het beleidsplan :

"Omgekeerd wordt van de federale overheid verwacht dat zij zich niet begeeft op domeinen die tot de verantwoordelijkheid van de deelgebieden behoren en dat zij aan hen de middelen ter beschikking stelt om eigen initiatieven binnen de eigen bevoegdheden te nemen."

"De Vlaamse regering wil dat ook een permanent en breed overleg tot stand komt met de federale overheid met het oog op een zo groot mogelijke afstemming en coherentie van de acties. De federale overheid en de Vlaamse regering zijn immers gelijkwaardige partners in de versterking van de inspanningen ten voordele van de ontwikkeling in de wereld. Om die reden vraagt de Vlaamse regering de oprichting van een Interministeriële Conferentie "Internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling."

4. De federale regering is, onder impuls van staatssecretaris Moreels, druk bezig de ontwikkelingssector te herstructureren waarbij er, zonder inspraak van de deelstaten, belangrijke opties op lange termijn worden genomen vanuit de basishypothese dat ontwikkelingssamenwerking een federale materie is en blijft. We vermelden onder andere het nieuwe KB op de NGO's, met engagementen voor de volgende vijf jaar ; de oprichting van een naamloze vennootschap, de Belgisch Technische Coöperatie (BTC), aan wie de directe bilaterale samenwerking zal worden uitbesteed ; de integratie van het overblijvende deel van het ABOS in het departement Buitenlandse Zaken inclusief de versterking van de rol van de secties in het buitenland en het uittekenen van een kaderwet, waarin de langetermijnopties inzake ontwikkelingssamenwerking op het federale niveau wettelijk worden verankerd.

Uit het voorgaande blijkt dat zowel de federale overheid als de Vlaamse overheid door een maximale invulling van de bevoegdheden het terrein willen bezetten. Daardoor zijn overlappingsen, contradicties en concurrentie onvermijdelijk. Het is wellicht tekenend dat de federale regering in haar onlangs goedgekeurd beleidsplan een aantal nieuwe accenten legt die ook in het Vlaamse beleidsplan als prioritair naar voor worden geschoven. We denken bijvoorbeeld aan programma's en projecten inzake educatie, internationale samenwerking via de KMO's, financiële coöperatie en leefmilieu.

Daar de Vlaamse en de federale overheid voor de uitvoering van het ontwikkelingsbeleid in grote mate een beroep doen op dezelfde ontwikkelingssectoren : NGO's, universiteiten en multilaterale instellingen, moet ook hier voor overlapping, contradictie en concurrentie worden gevreesd. Dat zal niet noodzakelijk voor de actoren zelf nadelige gevolgen hebben, maar het zal vrijwel onvermijdelijk tot een niet-optimaal rendement van de globale ontwikkelingsinspanning door de overheid leiden.

Indien het Vlaamse Parlement en de Vlaamse regering de overheveling van de bevoegdheden inzake ontwikkelingssamenwerking als politieke doelstelling vooropstellen en de overheveling in eerste instantie stoelt op de dringende noodzaak aan een grondig vernieuwd ontwikkelingsbeleid, moet nauwlettend worden toegezien dat op dit nieuwe beleid, noch inhoudelijk noch organisatorisch een hypotheek wordt gelegd door de opties die op het federale niveau op korte termijn zullen worden genomen.

Jacques LAVERGE

Stefaan PLATTEAU

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op de nieuwe beleidsoptie die door de Vlaamse regering werd genomen in het Beleidsplan "Vlaanderen-Europa 2002. Vlaanderen in de wereld. Samenwerken in verantwoordelijkheid en solidariteit voor een duurzame ontwikkeling" om ontwikkelingssamenwerking als een volwaardige beleidsoptie binnen het Vlaamse buitenlandse beleid uit te bouwen ;

– overwegende dat in het kader van een langetermijnstrategie zowel door de commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken bij de bespreking van Hoofdstuk III.4.59. van de "Discussienota voor een verdere staatshervorming" inzake ontwikkelingssamenwerking als door de Vlaamse regering in haar beleidsplan wordt geopteerd voor ruime bevoegdheden inzake ontwikkelingssamenwerking op het deelstaatsniveau ;

– stelt vast dat

1° de bestaande ondersteuning van het Vlaamse beleid inzake ontwikkelingssamenwerking noch inhoudelijk, noch organisatorisch geconcipieerd werd om te functioneren als structurele basis voor een volwaardig Vlaams beleid inzake ontwikkelingssamenwerking ;

2° op het federale niveau belangrijke initiatieven worden genomen om de Belgische ontwikkelingssamenwerking grondig te hervormen waarbij langetermijnopties, structuren en beheerscontracten met derden worden vastgelegd die een hypotheek zouden kunnen leggen op de invulling van een eigen volwaardig Vlaams beleid inzake ontwikkelingsamenwerking ;

– vraagt de Vlaamse regering

1° een grondige evaluatie van de werking van de bestaande organisatorische structuur ter ondersteuning van de Vlaamse ontwikkelingsprojecten aan het Vlaams Parlement voor te leggen waarbij in het bijzonder moet worden getoetst of de werking, de structuur en de financiering van de VVOB geschikt is om een volwaardig Vlaams beleid inzake ontwikkelingssamenwerking op het terrein

uit te voeren en of de democratische controle gegarandeerd is ;

2° voor de uittekening van een langetermijnstrategie inzake doelstellingen en instrumenten voor een Vlaamse ontwikkelingssamenwerking enerzijds voorrang te geven aan de dialoog met het Vlaams Parlement en anderzijds in de dialoog met de ontwikkelingssector voldoende afstand te bewaren ten einde infiltratie van de interne doelstellingen en belangen van de sector te beperken ;

3° haar positie te bepalen tegenover de initiatieven die op het federale niveau worden voorbereid met het oog op de grondige herstructurering van de Belgische ontwikkelingssamenwerking : de oprichting van een naamloze vennootschap, de Belgisch Technische Coöperatie, voor de uitbesteding van de direct bilaterale hulp ; de integratie van het overblijvende deel van het ABOS in het departement Buitenlandse Zaken inclusief de versterking van de rol van de secties in het buitenland en het uittekenen van een kaderwet, waarin de langetermijnopties inzake ontwikkelingssamenwerking op het federale niveau wettelijk worden verankerd.

Jacques LAVERGE

Stefaan PLATTEAU